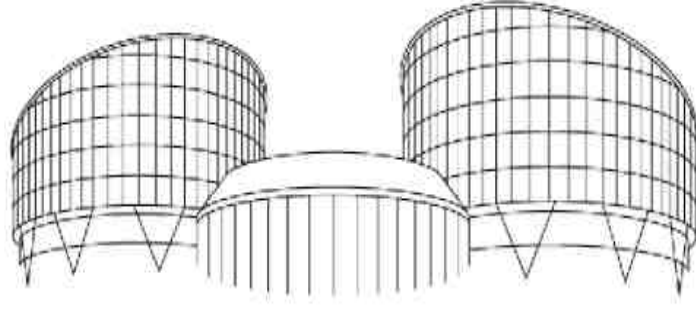

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

DAĞABAKAN VE YILDIRIM v. TÜRKİYE

(Başvuru No. 20562/07)

KARAR

STRAZBURG

9 Nisan 2013

İşbu karar AIHS'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

Dağabakan ve Yıldırım v. Türkiye davasında*Başkan*

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Danute Jociene,

Peer Lorenzen,

András Sajó,

Işıl Karakaş,

NebojšaVučinić,

Helen Keller

ve İkinci Daire Yazı İşleri Müdürü Stanley Naismith'in katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Dairesi), 19 Mart 2013 tarihinde yapılan müzakereler sonrasında aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (2267/08 başvuru no.lu) dava, ikisi Türk vatandaşı olan Mehmet Dağabakan (Bay) ve Çetin Yıldırım'ın (Bay) ('Başvuranlar') 3 Mayıs 2007 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması'na ilişkin Sözleşme'nin ('Sözleşme') 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurudan ibarettir.

1. Başvuranlar, Bursa'da görev yapan Avukat T. Öztürk tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

2. Başvuranlar, Sözleşme'nin 3., 6. ve 13. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir.

3. Başvuru, 4 Kasım 2010 tarihinde Hükümet'e tebliğ edilmiştir. Öte yandan, Sözleşme'nin 29. maddesinin 1. paragrafı gereğince, ilgili daire tarafından davanın esası ve kabul edilebilirliği hakkında birlikte karar verilmesi kararlaştırılmıştır.

OLAY VE OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

4. Başvuranlar sırasıyla 1945 ve 1965 yılları doğumlu olup Bursa’da ikamet etmektedirler.

5. Üç polis memuru tarafından 15 Mart 1999 günü saat 14.30’da düzenlenen tutanağa göre, başvuranlar aynı tarihte yakalanarak gözaltına alınmıştır. İlk başvuranın oğlu hakkında polis tarafından arama kararı bulunmaktaydı.

6. Mehmet Dağabakan’ın diğer bir oğlu olan Fikret Dağabakan da aynı gün gözaltına alınmış, ardından saat 17.30’da serbest bırakılmıştır.

7. Çetin Yıldırım ve Fikret Dağabakan adına 15 Haziran 1999 tarihinde saat 17.50’de düzenlenen ortak sağlık raporu, kendilerine uygulanan bir şiddetten kaynaklı şikâyetlerinin bulunmadığını belirtmektedir. Rapor, vücutlarında darp izlerine rastlanmadığından söz etmektedir.

8. Yine 15 Haziran 1999 tarihinde başvuranlar, gözaltında bulundukları süre içerisinde kötü muameleye uğradıkları iddiasıyla, ilgili polisler aleyhine suç duyurusunda bulunmuşlardır. Şikâyetlerinde aşağıdakileri belirtmişlerdir: Mehmet Dağabakan’ın oğullarından biri olan Bülent, dolandırıcılıktan dolayı aranmaktaydı. Polis kendilerini yakalamıştır. Polis komiseri M. D. her ikisine de vurmuş ve onları yaralamıştır.

9. Bursa Adli Tıp Kurumu tarafından 17 Haziran 1999 tarihinde düzenlenen sağlık raporu, Çetin Yıldırım’ın çenesinin sol köşesinde bir şişlik ve hassasiyet bulunduğunu belirtmektedir. Adli Tıp Kurumu, başvuranın muayene edilmek üzere Bursa Devlet Hastanesi’ne sevk edilmesini ve yapılan muayenelere ilişkin rapor ile birlikte Kuruma geri getirilmesini talep etmiştir.

10. Bursa Cumhuriyet Savcısı tarafından 18 Haziran 1999 tarihinde Çetin Yıldırım'ın ifadesi alınmıştır. Kendisi aşağıdaki beyanda bulunmuştur:

- 15 Haziran 1999 tarihinde, oğlu Fikret Dağabakan ile birlikte dayısı Mehmet Dağabakan'ın evinde bulunmaktaydı. Polis telefon ettikten sonra dayısı karakola gitmiştir. Kısa bir süre sonra, sivil kıyafetli pek çok polis memuru, kendisini ve Fikret Dağabakan'ı karakola götürmek üzere dayısının evine gelmişlerdir. Karakola vardığında polis komiseri M. D. kendisine yumruk ve tekme atmıştır. Bu polis komiseri aynı zamanda dayısını da yaralamıştır. Ardından üçü birden aynı hücreye kapatılmıştır. Mehmet Dağabakan hemen ardından serbest bırakılmıştır fakat Çetin Yıldırım ve Fikret Dağabakan gözaltında tutulmaya devam edilmiştir.

11. Cumhuriyet Savcısı, 21 Haziran 1999 tarihinde Mehmet Dağabakan'ın ifadesini almıştır. Kendisi aşağıdaki beyanda bulunmuştur:

-Mehmet Dağabakan, satıcıya ödeme yapmadan bir arabayı satın aldığı gerekçesiyle aranmakta olan bir oğlu ile ilgili olarak karakola getirilmiştir. Komiser M. D. kendisine oğlunu bulmasını emretmiş ve kendisini yaralamıştır. Mehmet Dağabakan bu komiser hakkında, haysiyetine saldırıda bulunduğundan dolayı şikâyetçi olmuştur.

12. Cumhuriyet Savcısı, 21 Haziran 1999 tarihinde Çetin Yıldırım'ın beyanını tekrar eden Fikret Dağabakan'ın ifadesini almıştır.

13. Bursa Devlet Hastanesi tarafından 22 Haziran 1999 tarihinde düzenlenen sağlık raporu, Çetin Yıldırım'ın bir radyolojik muayene geçirdiğini ve sol alt çene kemiğindeki ağrıdan şikâyetçi olduğunu belirtmiştir. Rapor, kesin tıbbi görüşün Adli Tıp Kurumu tarafından verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu raporun ekine röntgen filmleri ve radyologun raporu iliştilmiştir.

14. Bursa Adli Tıp Kurumu'nun 3 Ağustos 1999 tarihinde düzenlenen sağlık raporu, Çetin Yıldırım'ın röntgen filminin, çenesinin sol köşesinde

bir şişlik ve hassasiyet gösterdiğini belirtmekteydi. Sağlık raporunda üç günlük iş göremezlik verilmişti.

15. 7 Eylül 1999 tarihli bir iddianame ile Bursa Cumhuriyet Savcısı, eski Ceza Kanununun 245. maddesine dayanarak komiser M. D. hakkında kamu davası açmıştır. Bu davada savcı, komiserin, başvuruları Bülent'in saklandığı yeri söylemeye mecbur bırakmak için veya onu bulup polise teslim etmeleri için onları gözaltına aldığını belirtmiştir. Ayrıca Çetin Yıldırım'ın üç gün boyunca geçici olarak iş göremez durumuna geldiğinden söz etmiştir.

16. Mehmet Dağabakan, 7 Aralık 1999 tarihli duruşmada polis tarafından aranan oğlu konusunda defalarca karakola çağırıldığını anlatmıştır. 15 Haziran 1999 tarihinde, komiser kendisine oğlunun saklandığı yeri yeniden sorduktan sonra kendisini yaralamış ve ardından gözaltına almıştır.

17. Mehmet Dağabakan ve Çetin Yıldırım, 7 Aralık 1999 tarihinde söz konusu komisere karşı başlatılan ceza davasında, "müdahil taraf" olarak yer almışlardır.

18. Ceza mahkemesi, 5 Nisan 2000 tarihli duruşmada tanık olarak Mehmet Dağabakan'ın oğlu Fikret Dağabakan'ın ifadesini almıştır. Fikret Dağabakan beyanında, Çetin Yıldırım ile birlikte karakola götürüldüğünü, komiser M. D.'nin Çetin Yıldırım'ı dövdüğünü ve aynı zamanda babası Mehmet Dağabakan'ı yaraladığını belirtmiştir.

19. Bursa 7. Ceza Mahkemesi, 6 Temmuz 2000 tarihinde, polis komiserinin belirgin ve yeterli kanıt eksikliği nedeniyle beraatine karar vermiştir. Mahkeme kararına gerekçe olarak aşağıdakileri belirtmiştir: Mehmet Dağabakan'a herhangi bir kötü muamelede bulunulmamıştır, yakalama tarihinde düzenlenen sağlık raporu Çetin Yıldırım'ın vücudunda hiçbir şiddet izi bulunmadığını belirtmektedir, gözaltı süresinin bitiminden iki gün sonra 17 Haziran 1999 tarihinde Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenen sağlık raporunda Çetin Yıldırım'ın yaralandığı ve üç günlük bir iş göremezlik süresine ihtiyaç duyduğu belirtilmiştir. Yine bu gerekçelerde

tanık Fikret Dağabakan'ın olayın müştekisi olması sebebiyle, mahkeme kendisinin tanıklığını değerlendirmeye almamıştır.

20. Başvuranlar, bu karara karşı 15 Ağustos 2000 tarihinde temyiz talebinde bulunmuşlardır.

21. 15 Şubat 2002 tarihinde Yargıtay, Bursa Ceza Mahkemesinin 6 Temmuz 2000 tarihli kararını bozmuştur.

22. Ceza mahkemesi, 24 Eylül 2003 tarihli duruşmada Bursa Adli Tıp Kurumu üyesi doktor A. Ö.'nün ifadesini almıştır. A. Ö., 15 Haziran 1999 tarihli sağlık raporu düzenlenirken Çetin Yıldırım'ın doktor tarafından düzgünce muayene edilmediğini, buna karşılık, 17 Haziran 1999 tarihli raporun, Çetin Yıldırım'ın şiddet görüp görmediğinin belirlenmesi için etraflıca muayene edildikten sonra düzgün bir şekilde düzenlendiğini beyan etmiştir. Doktor A. Ö., 17 Haziran 1999 tarihli raporda belirlenen yaralanmaları onaylamıştır.

23. Bursa Ceza Mahkemesi, 14 Ekim 2003 tarihli kararıyla komiser M. D.yi kötü muamele eylemlerinden dolayı altı ay hapis cezasına mahkûm etmiş ve kamu görevinden altı aylık bir süre boyunca uzaklaştırılmasına karar vermiştir. Polis memurunun davranışlarını ve sabıkasız oluşunu göz önünde bulunduran ve gelecekte bir daha suç işlemeyeceği kanaatine varan mahkeme, 647 sayılı kanunun 6. maddesi uyarınca cezanın teciline karar vermiştir.

24. Yeni Ceza kanununun yürürlüğe girmesinin ardından 26 Ocak 2006 tarihli kararı ile Yargıtay, Bursa Ceza Mahkemesi'nin 14 Ekim 2003 tarihli kararını yeni Ceza Kanununa göre yeniden değerlendirme yapılmak üzere bozmuştur.

25. 14 Eylül 2006 tarihli kararı ile Bursa Ceza Mahkemesi, 14 Ekim 2003 tarihli kararını tekrarlamıştır.

26. 6 Kasım 2006 tarihinde başvuranlar, bu kararı temyiz etmişlerdir.

27. Yargıtay, 11 Haziran 2008 tarihinde, zaman aşımı nedeniyle kamu davasının düşürülmesine karar vermiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

28. Olayların meydana geldiği sırada yürürlükte bulunan ilgili iç hukuk aşağıdaki kararlarda sunulmuştur: *Batı ve diğerleri v. Türkiye* (no. 33097/96 ve 57834/00, §§ 96-100, AİHM 2004-IV) ve *Okkalı v. Türkiye* (no. 52067/99, §§ 47-53, AİHM 2006-XII). Aynı şekilde, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren ceza kanunu değişikliğini de dikkate almak gerekmektedir *Ciğerhun Öner v. Türkiye* (no. 2), (no. 2858/07, §§ 72-76, 23 Kasım 2010).

29. Eski ceza kanununun 243. maddesi aşağıdaki şekilde idi:

“Bir kimseye cürümlerini söyletmek, mağdurun, şahsi davacının, davaya katılan kimsenin veya bir tanığın olayları bildirmesini engellemek, şikayet veya ihbarda bulunmasını önlemek için yahut şikayet veya ihbarda bulunması veya tanıklık etmesi sebebiyle veya diğer herhangi bir sebeple işkence eden veya zalimane veya gayriinsani veya haysiyet kırıcı muamelelere başvuran memur veya diğer kamu görevlilerine sekiz yıla kadar ağır hapis ve sürekli veya geçici olarak kamu hizmetlerinden mahrumiyet cezası verilir.”

30. Cezaların uygulanmasına ilişkin 647 sayılı kanunun 6 § 1 maddesi aşağıdaki şekilde okunmaktadır:

“Adliye mahkemelerince para cezasından başka bir ceza ile mahkum olmayan kimse, işlediği bir suçtan dolayı ağır veya hafif para veya bir yıla kadar (bir yıl dahil) ağır hapis veya iki yıla kadar (iki yıl dahil) hapis veya hafif hapis cezalarından biriyle mahkum olur ve geçmişteki hali ve suç işleme hususunda eğilimine göre cezanın ertelenmesi ilerde suç işlemekten çekinmesine sebep olacağı hakkında mahkemece kanaat edinilirse, bu cezanın ertelenmesine hükmolunabilir.”

31. Bir mağdurun “müdahil taraf” durumuna gelebileceği koşullara ilişkin olarak AİHM, *Beyazgül v. Türkiye* (no. 27849/03, §§ 34-36, 22 Eylül 2009) kararında bulunan iç hukukun genel durumuna atıfta bulunmaktadır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 3., 6. VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

32. Başvuranlar, gözaltında bulundukları süre boyunca kötü muamele gördüklerinden, ulusal mahkemeler huzurunda yürütülen ceza davasının süresinden ve bu mahkemelerin iddialarını değerlendirme şekillerinden şikâyetçi olmaktadır. Sözleşme’nin 3., 6. ve 13. maddelerine istinad etmektedirler.

33. AİHM, bu şikâyetleri Sözleşme’nin 3. maddesi ışığında incelemenin uygun olacağına karar vermiştir. (bk. diğer pek çok hususun yanı sıra, *Bati ve diğerleri v. Türkiye*, no. 33097/96 ve 57834/00, § 147, AİHM 2004-IV (alıntılar), *Fahriye Çalışkan v. Türkiye*, no. 40516/98, § 45, 2 Ekim 2007 ve *Karaman ve diğerleri v. Türkiye*, no. 60272/08, § 37, 31 Ocak 2012). Bu hüküm aşağıdaki gibidir:

“Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.”

34. Hükümet bu iddialara karşı çıkmaktadır.

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

1. İç hukuk yollarının tüketilmediğine ilişkin itiraz

35. Hükümet iki alanda iç hukuk yollarının tüketilmemesi bağlamındaki itirazı ileri sürmektedir. İlk olarak Hükümet, başvuranların Devlete veya polis kuvvetlerine karşı, tazminat almalarını sağlayabilecek yollar olan idari ve medeni hukuk yollarını kullanmadıklarını iddia etmiştir.

36. Başvuranlar, itiraza karşı çıkmışlardır.

37. AİHM, mevcut durumdaki şartlara benzer şartlarda bir itirazı daha önce reddettiğini hatırlatmaktadır. (bk. diğer hususların yanı sıra, *Sonkaya v. Türkiye*, no. 11261/03, § 21, 12 Şubat 2008 ve *Fazıl Ahmet Tamer ve diğerleri v. Türkiye*, no. 19028/02, § 75, 24 Temmuz 2007). AİHM mevcut davayı inceledikten sonra, Hükümet'in, farklı bir sonuca götürebilecek olan herhangi bir delil veya ikna edici iddia sunmadığını tespit etmiştir. Dolayısıyla, Hükümet'in bu itirazını reddetmek uygun düşmektedir.

38. İkinci olarak Hükümet, başvuranların, ulusal mahkemeler huzurunda henüz karara bağlanmamış olan ceza davasının sonucunu beklemeden başvurularını sunduklarının altını çizmektedir.

39. Başvuranlar, iç hukuk yollarının tüketilmemesi bağlamındaki itirazın bu ikinci kısmına da karşı çıkmışlardır.

40. AİHM, iç hukuk yollarının son aşamasının, başvuru sunulduktan sonra tüketilmesine, ancak kabuledilebilirliğe ilişkin bir hüküm verilmesinden evvel bu başvuru yollarının son aşamasına varılmış olmasına müsamaha gösterdiğini hatırlatmaktadır (Okçu v. Türkiye, no. 39515/03, § 35, 21 Temmuz 2009, E.K. v. Türkiye (kabul edilebilirlik kararı), no. 28496/95, 28 Kasım 2000). Dolayısıyla, Hükümet'in itirazının bu kısmını reddetmek uygun düşmektedir.

2. Altı aylık süreye uyulmaması bağlamındaki itiraz

41. Hükümet, *Varnava ve diğerleri v. Türkiye* [BD] (no. 16064/90, 16065/90, 16066/90, 16068/90, 16069/90, 16070/90, 16071/90, 16072/90 ve 16073/90, §§ 161 ve devamı, AİHM 2009) davasına ve ulusal mahkemeler tarafından yürütülen ceza davasının yavaşlığına atıfta bulunarak başvuranların altı aylık süreye uymadıklarını ileri sürmektedir. Aslında Hükümet, Haziran 1999 tarihinde sorgulandıklarını göz önünde

bulundurarak, başvuruların Strazburg'daki AİHM'ye 3 Mayıs 2007 tarihinden çok daha önce başvuruları gerektiği fikrindedir.

42. Başvuranlar, bu itiraza karşı çıkmışlardır.

43. AİHM, yukarıda belirtilmiş olan *Varnava ve diğerleri* [BD] davasında korunan altı ay kuralının uygulama esaslarının, Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamında değerlendirilen davaları, insanların kaybolduğu durumlarda kapsadığını öncelikli olarak hatırlatmıştır. Sonuç olarak AİHM mevcut davada bu hukuk felsefesinin geçerliliğine ikna olmamıştır. Ardından AİHM, başvurularını Strazburg'daki AİHM'ye sunmadan önce ceza mahkemesi ve ardından temyiz mahkemesi huzurundaki başvurularının sonuçlarını beklemelelerinden dolayı – iddiaları konusunda ulusal mahkemeler huzurunda resmi bir şikâyetle bulunan – başvuranların hatalı bulunamayacağını takdir etmektedir. Aslında başvuranlar, temyiz mahkemesinin, Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamındaki iddiaları konusunda son kararı vermesini yasal olarak bekleyebilirlerdi. Mevcut davadaki özel durumlar göz önünde bulundurularak, altı aylık sürenin, temyiz mahkemesinin kamu davasının zaman aşımına uğradığını açıklayan 11 Haziran 2008 tarihli karar tarihinden itibaren yürümeye başladığı sonucuna varmak uygun olacaktır. Oysa başvuranlar, Sözleşme'nin 35 § 1 maddesine uygun olarak Strazburg'daki AİHM'ye 3 Mayıs 2007 tarihinde başvurmuşlardır.

44. AİHM, Sözleşme'nin 35 § 3 a) maddesi yönünden başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmiştir. Ayrıca AİHM başka bir kabul edilemezlik sebebiyle karşılaşmamıştır. Dolayısıyla başvuruyu kabul edilebilir olarak açıklamak uygun düşmektedir.

3. Mehmet Dağabakan'ın İddiaları Hakkında

45. Mehmet Dağabakan iddialarını tekrarlamıştır.

46. Hükümet, Cumhuriyet savcısına sunulan şikâyetinde Mehmet Dağabakan'ın tanık yokluğunda yaralandığını belirttiğini vurgulamaktadır.

Hükümet, başvuranın, kötü muameleye maruz kaldığını ispatlayan hiçbir unsur olmadığını iddia etmektedir.

47. AİHM, 3. maddeye ters düşen kötü muamele iddialarının uygun kanıt unsurları ile desteklenmesi gerektiğini hatırlatmaktadır (*Hüsniye Tekin v. Türkiye*, no. 50971/99, § 43, 25 Ekim 2005, *Martinez Sala ve diğerleri v. İspanya*, no. 58438/00, § 121, 2 Kasım 2004).

48. Bu durumda AİHM, gözaltında bulunduğu süre boyunca kötü muamele gördüğüne dair iddialarını desteklemek üzere, başvuranın, vücudunda yaralanma bulgusunun mevcut olduğunu belirten hiçbir sağlık raporu sunmadığını tespit etmiştir. AİHM, ifadesi alınan kişilerin ve başvuranın kendisinin yeminli ifadelerinden yola çıkarak, başvuranın söz konusu polis komiseri tarafından yaralanmış olabileceği kanaatindedir.

49. AİHM, değerlendirmesine sunulan unsurları incelediğinde, gözaltı süresi boyunca kötü muameleye maruz kalma iddiasına ilişkin olarak söz konusu unsurların, bu sonucu destekleyecek nitelikte ipuçları sunmadığını değerlendirmektedir. Ayrıca, polis memuru tarafından başvurana yönelik ifade edilen hakaretlerin niteliği ne olursa olsun, AİHM önünde, Sözleşme'nin 3. maddesinin esasına ilişkin bir ihlal sonucuna varması için "makul şüphenin ötesinde" yeterli unsur bulunmamaktadır.

50. Sonuç olarak bu şikâyet açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35 §§ 3 (a) ve 4 maddelerine uygulanabilir olmadığından dolayı reddedilmesi gerekmektedir.

B. Esas hakkında

Çetin Yıldırım'ın iddialarına ilişkin olarak

51. Başvuran iddialarını tekrarlamıştır.

52. Hükümet, 15 Haziran 1999 tarihinde hazırlanan sağlık raporunun, Çetin Yıldırım'ın hiçbir şiddet eyleminden şikâyetçi olmadığını belirttiğini ve vücudunda şiddet izlerinin mevcut olmadığından söz ettiğini savunmaktadır. Bursa Adli Tıp Kurumu tarafından hazırlanmış olan 17 Haziran 1999 tarihli sağlık raporu, Çetin Yıldırım'ın kendisine vurulduğundan şikâyetçi olduğunu ve çenesinin sol köşesinde bir şişlik ve hassasiyet bulunduğunu belirtmekteydi. Bursa Devlet Hastanesi tarafından düzenlenen 22 Haziran 1999 tarihli sağlık raporu, başvuranın sol alt çene kemiğinde ağrı duyduğundan şikâyetçi olduğunu belirtmekteydi. Sağlık raporları arasında bir tutarsızlık olduğuna hükmeden temyiz mahkemesinin, asliye ceza mahkemesi kararını hükümsüz kılmasının sebebi budur. Ardından, ceza mahkemesi söz konusu komiseri cezaya çarptırmıştır fakat temyiz mahkemesi, zaman aşımından dolayı davanın düştüğünü ilan etmiştir.

53. Yukarıda sözü edilen *Batı ve diğerleri* § 147 davasına atıfta bulunarak Hükümet, ulusal makamların davanın bütün hususlarını ayrıntılı bir şekilde incelediğini savunmaktadır. Ulusal makamlar derhal bir soruşturma başlatmış ve söz konusu polis komiseri hakkında kötü muameleden dolayı ilgili ceza mahkemesi huzurunda bir ceza davası açmışlardır. İlk olarak komiser suçsuz bulunmuş, ardından cezaya çarptırılmıştır ancak mahkûmiyet kararı, Yargıtay önünde yapılan temyiz başvurusu sebebiyle kesinleşmemiştir. Son olarak Yargıtay, zamanaşımından dolayı kamu davasının sonlandığını belirtmiştir. Hükümet, yargı makamlarının, etkin olarak çalışmadıkları bir süreçle suçlanamayacakları şekilde, davanın incelenmesini en kısa zamanda sonuçlandırmak amacıyla tüm çabayı sarfettiklerini düşünmektedir.

a) Kötü muamele iddiaları hakkında

54. AİHM, bir kişi gözetimindeyken ve tamamen polis memurlarının kontrolü altında bulunurken yaralandığında, bu zaman diliminde meydana

gelen bütün yaraların kuvvetli ihtimalleri doğurduğunu hatırlatmaktadır (bakınız *Salman v. Türkiye* [BD], no. 21986/93, § 100, AİHM 2000-VII). Dolayısıyla, bu yaraların kaynağı ile ilgili mantıklı bir açıklama sunmak ve özellikle eğer mağdur kişinin iddiaları tıbbi öğelerle desteklenmiş ise, bu iddialar üzerinde şüphe oluşturacak olgulara dair kanıtlar üretmek Hükümet’e düşmektedir (bakınız, diğer hususların yanı sıra, *Selmouni v. Fransa* [BD], no. 25803/94, § 87, AİHM 1999-Vve*Soner Önder v. Türkiye*, no. 39813/98, § 34, 12 Temmuz 2005 ve *Dönmüş ve Kaplan v. Türkiye*, no. 9908/03, § 44, 31 Ocak 2008).

55. AİHM, 3. maddeye aykırı kötü muamele iddialarının uygun kanıt unsurları ile desteklenmesi gerektiğini tekrarlamaktadır (yukarıda belirtilen *Martinez Sala ve diğerleri*). İddia edilen olguların ispat edilmesi için AİHM, “makul şüphenin ötesinde”, bir dizi ipucundan doğacak böyle bir ispat kriterinden veya aksi ispatlanmamış, yeterince önemli, kesin ve uyuşan karinelere dayanmaktadır. (*İrlanda v. Birleşik Krallık*, 18 Ocak 1978 tarihli karar, § 161 *in fine*, A serisi no. 25 ve *Labita v. İtalya* [BD], no. 26772/95, §§ 121 ve 152, AİHM 2000-IV).

56. Somut olayda AİHM, başvuruların 15 Haziran 1999 tarihinde gözaltına alındıklarını gözlemlemektedir. Gözaltında bulunma süreleri aynı gün sona erdiğinde, Çetin Yıldırım ve Fikret Dağabakan, vücutlarında şiddet izlerinin olmadığını belirten toplu sağlık raporunu düzenleyen bir doktor tarafından muayene edilmiştir. Bununla birlikte Adli Tıp Kurumu veya hastane tarafından düzenlenmiş olan 17 Haziran 1999, 22 Haziran 1999 ve 3 Ağustos 1999 tarihli sağlık raporlarında Çetin Yıldırım’ın özellikle çenesinin sol köşesinde bir şişlik olduğu belirtilmiştir. Son sağlık raporu, üç günlük bir işgöremezlik verilmesi sonucuna varmıştır.

57. AİHM ayrıca, ceza mahkemesi huzurundaki 24 Eylül 2003 tarihli duruşma (yukarıdaki 23. paragraf) esnasında, doktorun – Adli Tıp Kurumu üyesi – gözaltı süresi sonunda düzenlenen raporun doğru bir şekilde düzenlenmediğini ifade ettiğini tespit etmiştir. Bu ifadenin ışığında AİHM,

15 Haziran 1999 tarihli toplu sağlık raporunun şüphe uyandırdığını takdir etmiştir.

58. Böylece, Hükümet'in, ne ilk rapor ile onu izleyen raporlar arasındaki tutarsızlık konusunda, ne de başvuranın vücudunda tespit edilen şişlik konusunda mantıklı bir açıklama yapmamasından dolayı, ilk sağlık muayenesinin iyi ve olması gerektiği şekilde yapılmadığı sonucu çıkarılmaktadır (bakınız yukarıda belirtilen *Akkoç v. Türkiye*, no. 22947/93 ve 22948/93, § 118, AİHM 2000-X ve *Soner Önder*). Ardından AİHM, ceza mahkemesinin komiser M. D.'yi altı aylık bir hapis cezasına ve kamu görevinden altı aylık bir süre boyunca uzaklaştırmaya çarptırdığını, ardından da cezanın teciline karar verdiğini kayda geçirmiştir (yukarıdaki 24. paragraf). Sonuç olarak AİHM, başvurana uygulanan kötü muamele iddialarının esasa ilişkin yargılama yetkisi tarafından düzenlendiğini takdir etmektedir. Bununla birlikte, temyiz mahkemesi, ceza davasının yavaşlığından kaynaklanan zamanaşımından dolayı komiser M. D.'ye karşı açılan ceza davasının düşürülmesine karar vermiştir (yukarıdaki 28. paragraf). Bu bağlamda AİHM, Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında, yetkililerin kontrolleri altında bulunan bireyleri dikkate alma yükümlülüklerini ve davalı Devletin polis memurlarının veya bir cezaevi kurumunun ellerine teslim edilen ve savunmasız durumda olan herkesi koruma yükümlülüğünü hatırlatarak, ya Devlet'in yasal olarak sanığın beraat etmesinden, cezanın tecil edilmesinden, kötü muamele mağdurları tarafından suçlanan şüpheli sorumluların yaptıklarının zaman aşımına uğramasından veya örneğin terör ya da organize suçlara karşı mücadelede karşılaşılan olağan zorluklardan faydalanamayacağını yeniden ifade etmektedir (*Ciğerhun Öner v. Türkiye (no. 2)*, no. 2858/07, § 93, 23 Kasım 2010).

59. Ayrıca AİHM, Çetin Yıldırım'ın vücudunda belirlenen yaraların, davalı olan Devlet'in sorumluluğunu taşıdığı bir insanlık dışı ve aşağılayıcı

muameleden kaynaklanıp, kendisine kuşku götürmez bir şekilde acı verdiğini takdir etmektedir.

60. Sonuç olarak, Sözleşme'nin 3. maddesinin esasına ilişkin bir ihlal meydana gelmiştir.

b) Yürütülen soruşturmaların etkinliği hakkında

61. AİHM, bir bireyin, polis veya Devlet'in benzer başka bir kurumu tarafından 3. maddeye aykırı ve ciddi olan kötü muameleler gördüğünü savunulabilir bir şekilde belirttiğinde, bu hükmün ve Sözleşme'nin 1. maddesinde "yasal yetki[sine] ilişkin herkese, Sözleşme[de] tanımlanan hak ve özgürlükleri (...) tanımak" şeklinde Devlet'e yüklenen genel ödevin, etkin bir resmi soruşturmayı gerektirdiğini hatırlatmaktadır(*Assenov ve diğerleri v. Bulgaristan*, 28 Ekim 1998, §§ 102-103, *Derleme*, 1998-VIII ve *Ay v. Türkiye*, no. 30951/96, § 59-60, 22 Mart 2005). Ulusal makamlar için etkin bir soruşturma açmak ve yürütmek mecburiyetine ilişkin olarak, AİHM, *Khachiev ve Akaieva v. Rusya* (no. 57942/00 ve 57945/00, § 177, 24 Şubat 2005), *Menecheva v. Rusya*, (no. 59261/00, § 67, AİHM 2006-III), *Batı ve diğerleri*, yukarıda bulunan, §§ 134-137 ve *Abdulsamet Yaman v. Türkiye* (no. 32446/96, § 54, 2 Kasım 2004) kararlarındaki hukuk felsefesinden çıkartılan prensiplere başvurmaktadır.

62. AİHM, başvuruların şikâyeti sunmasının ardından polisler karşı bir ceza davasının açıldığını ve zamanaşımına uğradığından dolayı kapatıldığının ilan edildiğini hatırlatmaktadır. Bu durumdakine benzer şartlar altında AİHM, ulusal makamların, 3. maddeye aykırı hareket eden kişilerin, inkâr edilemez kanıtların varlığına rağmen bir sanal dokunulmazlıktan faydalanmayacakları şekilde, yeterli bir hızla ve uygun bir titizlikle hareket etmek için gerekli olan bütün pozitif önlemleri alması gerektiğini daha önceki kararlarında belirtmiştir. (*Batı ve diğerleri*, yukarıda bulunan, § 146 ve yukarıda belirtilen *mutatismutandis*, *Selmouni*, §§ 78-79).

63. AİHM, ulusal hukukun hükümlerinin, sonradan bu sebeple cezalandırılan sözkonusu komiserin herhangi etkili bir cezaya çarptırılmasını önlemek için kullanıldığı kanaatindedir. Oysa bu hükümlerin amacı, özellikle gözaltı süresince kişilerin gerçekten korunmasını sağlamak ve Devlet görevlileri tarafından uygulanabilecek her türlü kötü muameleye karşı yaptırım uygulamak ve bunları önlemektir (*Zeynep Özcan v. Türkiye*, no. 45906/99, § 43, 20 Şubat 2007, *Abdülşamet Yaman*, yukarıda bulunan, § 55 ve *Ciğerhun Öner* (no. 2), yukarıda bulunan, § 100).

64. Bu çerçevede AİHM, bir devlet memuru Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı hareket etmekten suçlandığı zaman yasal işlemin veya cezaya çarptırmanın, örneğin bir zaman aşımı bahanesi ile geçersiz hale getirilemeyeceğini ve genel af, erteleme veya cezanın tecili gibi önlemlerin alınmasına izin verilmediğini hatırlatmaktadır (bu hususta bkz. Yukarıda belirtilen *Zeynep Özcan*, § 45, yukarıda belirtilen *Okkalı*, §§ 76 ve 78 *vemutatismutandis*, *Abdülşamet Yaman*, § 55).

65. Bu koşullarda AİHM, Sözleşme'nin 3. maddesinin, usule ilişkin gerekliliklerinin ihlal edildiğini takdir etmektedir.

II. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

66. Sözleşmenin 41. maddesinin şartlarına göre,

“Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

67. Başvuranlar herhangi bir adli tazminat talebi sunmamışlardır. Böylece AİHM, kendilerine bu konuda bir tutar ödenmesine gerek olmadığını takdir etmiştir.

BU GEREKÇELERLE, AİHM OYBİRLİĞİ İLE

1. Çetin Yıldırım'ın Sözleşme'nin 3. maddesine ilişkin şikayetleriyle ilgili olarak başvurunun kabul edilebilir, diğer kısımların kabul edilemez olduğuna;
2. Sözleşme'nin 3. maddesinin esasına ilişkin olarak ihlal bulunduğuna;
3. Sözleşme'nin 3. maddesinin usule ilişkin olarak ihlal edildiğine;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları gereğince 9 Nisan 2013 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

StanleyNaismith
Yazı İşleri Müdürü

GuidoRaimondi
Başkan